

Bron: Jaarboek van de Koninklijke Marine 1992

Hr.Ms. Zuiderkruis

commandant: ktz N. van der Lugt

In januari begonnen de voorbereidingen voor de eskaderreis naar Noorwegen. In deze periode ondersteunde Hr.Ms. Zuiderkruis van 10 tot en met 14 februari het Fregattensquadron (FREGRON). Op de 25ste van die maand begon de eskaderreis

Na een havenbezoek aan Rosyth op 28 februari nam het verband deel aan de NAVO-oefening Teamwork. Gedurende deze oefening bracht vadm jhr. H. van Foreest op 3 maart een bezoek aan de Zuiderkruis. Vanwege een technisch probleem bracht het schip nogmaals een bezoek aan Rosyth.

Tijdens de NAVO-oefening Teamwork werden onder andere verscheidene bevoorrading-op-zee (BOZ) operaties in de Noorse fjorden uitgevoerd. Aangezien de gevraagde hoeveelheden olie groter waren dan werd voorzien, moest de Zuiderkruis een bliksembezoek brengen aan Trondheim om olie te laden.

Een bijzondere operatie tijdens Teamwork was een twee uur durende nachtelijke BOZ met het Amerikaanse amfibische transportschip USS Nassau. De tanks waren in één keer zo goed als leeg. Op 25 maart keerde het verband terug in Den Helder.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskaderreis 1/92 (24 februari tot 25 maart)

commandant: sbn Ir. A. van de Sande

Het hoofdthema van deze reis was het opwerken in de Noordzee, gevolgd door deelname aan de NAVO-oefening Teamwork 92 van 6 tot 21 maart in de Noord- Atlantische Oceaan en Noorse Zee.

Deelnemende eenheden: Hr.Ms. Tromp, Hr.Ms. Zuiderkruis, Hr.Ms. Witte de With, Hr.Ms. Banckert, Hr.Ms. Philips van Almonde

Bezochte havens:

Newcastle upon Tyne 28 feb - 2 mrt

Rosyth 28 feb - 2 mrt (alleen Hr.Ms. Zuiderkruis)

Het eskader vertrok op 24 februari uit Den Helder. De eerste week werd geoefend in het gebied Devil's Hole ten Oosten van Schotland. Het geëmbarkeerde team van de NBCD-school simuleerde op diverse schepen calamiteiten, die adequaat werden bestreden. Er was een intensief onderzeeboot-bestrijdingsprogramma met Hr.Ms. Potvis en Nederlandse Orions.

Na het opwerken werd koers gezet naar Newcastle upon Tyne. Hr.Ms. Zuiderkruis kreeg een ligplaats in de marinehaven van Rosyth, nabij

Edinburgh. op 1 maart arriveerde vadm jhr. H. van Foreest voor een laatste werkbezoek aan het eskader in zijn functie als bevelhebber der Zeestrijdkrachten. Het driedaagse bezoek, waarbij hij alle eskaderschepen bezocht, werd afgesloten met een Sailpast langs het vlaggeschip.

Te Newcastle kwamen een chirurgisch team en gewondenspelers aan boord. Deze laatsten waren ziekenverplegers in eerste opleiding. Tijdens de twee daaropvolgende weken werd op een zo realistisch mogelijke wijze gewondentransport bij grotere calamiteiten en de daarop volgende tweede en derdelijns medische zorg beoefend. De rest van het opwerken stond in het teken van geavanceerde onderzeebootbestrijdingsoefeningen met ondersteuning van Orions en Britse Nimrods. Tijdens de opwerkfase van Teamwork werd het eskader versterkt met een Spaans fregat en een Frans korvet.

Het verband voer zuidwest van de Shetland eilanden onder voortdurende dreiging van onderzeeboten en was twee maal het doel van massale luchtaanvallen. Deze periode werd afgesloten met een aanval op een ander verband van opwerkende schepen.

In de tweede fase van Teamwork moest het Nederlandse met het Duitse eskader de vanuit de Verenigde Staten komende Strike Fleet, inclusief een vliegkampschip en amfibische eenheden onderscheppen en tegenhouden. Het eskader werd daarbij opgesplitst in twee groepen: één nabij de Faeröers en één oost van IJsland. Slecht weer met ijsvorming aan dek en in de turbine-inlaten maakte het werken niet gemakkelijk. De avond van 11 maart werd met succes een grootscheepse aanval uitgevoerd op de Amerikaanse vloot. De tegenpartij was zo verrast, dat ze geen tijdige tegenactie kon ondernemen.

Voor een diepe depressie uit stoomde het Nederlandse verband daarna op naar de Frohavet, nabij Trondheim, om daar inleidende operaties uit te voeren voor de komst van de amfibische schepen. Door het snel verslechterde weer moesten de schepen een dag beschutting zoeken in de Trondheimfjorden.

Op 15 maart posteerde het eskader zich weer op volle zee om de amfibische schepen te beschermen tijdens de opmars naar de fjorden rond Tromsø. Na de amfibische landing bij Tromsø werd tot 19 maart gepatrouilleerd in een gebied noordwest van de Noordkaap. Die avond wisselde het verband voor de laatste maal van rol om nu de USS Eisenhower-groep aan te vallen in de Vestfjord.

De volgende dag werd na een sluiproute door de fjorden met veelvuldige sneeuwbuien een verrassingsaanval uitgevoerd op de USS Eisenhower en USS Mount Whitney. Zelf kreeg het eskader verschillende aanvallen te verduren van F18 Hornets, A-6 Intruders en S-3 Vikings. Het lukte niet om aan de aandacht van de Amerikaanse vliegtuigen te ontsnappen. Bij dageraad de volgende dag was het ook niet geheel onverwacht dat de USS Eisenhower-groep een aanval lanceerde op het eskader. Na dat treffen keerden de Nederlandse schepen terug naar Nederland, en op 24 maart werd Den Helder binnengelopen.

Na compensatieverlof en onderhoud begonnen de voorbereidingen voor het hoogtepunt van het jaar: eskaderreis 2/92 ook wel de Columbus-reis genoemd.

Tijdens deze reis met het Nederlands en, gedurende een deel van de reis, het Duitse eskader volgden bezoeken aan vele havens.

Een hoogtepunt vanuit operationele visie was de lancering van missiles door Hr.Ms. Witte de With en Kortenaer.

De Zuiderkruis meerde na de eskaderreis op 15 juli af te Den Helder, waarna de bemanning van 23 juli tot 7 september met zomerverlof ging.

Uittreksel uit het jaarverslag van de eskaderstaf

Eskaderreis 2/92 (21 april tot 15 juni)

commandant: sbn Ir. A. van de Sande

Deze reis, ook wel Columbusreis genoemd, ving aan met een opwerkperiode nabij de Azoren. Na de oversteek naar het Caribisch gebied werd in multinationalaal verband een uitgebreid lanceerprogramma van geleide wapens uitgevoerd nabij Puerto Rico. Daarna volgden een aantal korte oefeningen met Amerikaanse eenheden voor de oostkust van de Verenigde Staten.

Deelnemende eenheden: Hr.Ms. Tromp, Hr.Ms. Van Kinsbergen, Hr.Ms. Kortenaer (15 tot 27 mei), Hr.Ms. Philips van Almonde (9 tot 22juni)

Bezochte havens: Ponta Delgada, Roosevelt Roads, Virgin Islands, San Juan, Willemstad, Fort Lauderdale, Baltimore, Boston

Op 21 april vertrok het eskader richting Azoren. De volgende dag werden nabij Portland luchtverdedigingsoefeningen gehouden met Engelse vliegtuigen. Gedurende de opmars naar de Azoren en in het oefengebied verzorgde een team van de NBCD-school voor alle eskaderschepen een programma met diverse brand- en averij-oefeningen. Bij de Azoren oefende het eskader met Hr.Ms. Zwaardvis en twee Orions van vliegtuigsquadron 320 ten behoeve van een klas commandocentrale- en luchtverdedigingsofficieren (CCO en LVO). In het kader van hun opleiding brachten vele aankomende CCO's op zee een bezoek aan Hr.Ms. Zwaardvis.

Op 25 en 26 april bracht de inspecteur-generaal der Krijgsmacht een werkbezoek aan de schepen. Later liet hij weten dat het enthousiasme en de openheid van de bemanningen een uitstekende indruk bij hem hadden achtergelaten.

Op 28 april arriveerde een Duits eskader in het oefengebied voor twee dagen met gemeenschappelijke oefeningen. Die middag nog werden onder ideale

omstandigheden vanuit een helikopter foto's genomen van de beide eskaders, varende in een dichte formatie.

Koninginnedag werd volgens marinetraditie aan boord van elk schip gevierd met een grote parade. Tevens vond de uitreiking plaats van de Medal of Kuwait Liberation, die koning Fadh van Saudi Arabië had ingesteld voor hen die hadden deelgenomen aan de operaties in de Perzische Golf. De commandanten van Hr.Ms. Zuiderkruis en Witte de With reikten er zelfs 64 respectievelijk 44 uit.

Deze oefenperiode werd afgerond met een rustdag in Ponta Delgada op Sao Miguel, voordat aan de oversteek naar het Caribisch gebied werd begonnen. Tijdens de overtocht werd er veel tijd besteed aan het onderhoud van de schepen. Het weekeinde op de marinebasis Roosevelt Roads op Puerto Rico stond voor de wapentechnische- en de operationele dienst in het teken van voorbereidingen voor de komende geleide wapenlancerings. Inmiddels was het eskader uitgebreid met het stationsschip Hr.Ms. Kortenaer.

Het eskader vertrok naar Zee met de commandant der Zeemacht Nederland (CZMNED) aan boord van Hr.Ms. Tromp. Gedurende de week bezocht de CZM alle eskadereenheden.

De gehele week stond in het teken van de oefening May Fly 92 met de Amerikaanse marine en het al eerder ontmoette Duitse eskader, samen zeventien schepen. Hr.Ms. Witte de With, Kortenaer en Tromp schoten een NATO Sea Sparrow op drones, gelanceerd vanaf Hr.Ms. Zuiderkruis en op supersonische drones, gelanceerd vanaf de wal of vanaf Amerikaanse A-4 vliegtuigen. Hr.Ms. Van Kinsbergen lanceerde een salvo van twee NATO Sea Sparrows op deze laag en snel vliegende doelen. Hoogtepunten waren de zowel bij dag als bij duisternis, gelijktijdige lancerings door Amerikaanse en Duitse eenheden en Hr.Ms. Witte de With van verschillende typen Sea Sparrows, terwijl FGS Hamburg standard missiles op Exocet raketten afvuurde. Het doel van dergelijke lancerings is om onder tactische en realistische omstandigheden detectiemogelijkheden van sensoren vast te stellen, alsmede de trefkans van de geleide wapens op zeer realistische laag en hard vliegende moeilijke doelen. Met deze informatie kunnen de systemen up-to-date worden gehouden en tactieken aangepast om zo het opereren met schepen te blijven optimaliseren.

Buiten de lancerings om werden diverse tactische zee- en luchtdoelschietoefeningens uitgevoerd. Het was merkbaar dat de oefeningens van voorgaande weken hun vruchten afwierpen.

Op vrijdag 22 mei begon voor het eskader een welverdiend weekeinde op de Maagden Eilanden. Het eskader werd opgesplitst in twee groepens: Hr.Ms. Tromp, Witte de With en Kortenaer bezochten St. Thomas en Hr.Ms. Zuiderkruis en Van Kinsbergen St. Croix.

Ook de week daarna stond in het teken van lancerens, geavanceerde tactische zee- en luchtdoelschietoefeningens, zeemanschap en ditmaal ook

onderzeebootbestrijding met als doel een Amerikaanse nucleair voortgestuwde onderzeeboot. Het hoogtepunt deze week was de harpoonlancering vanaf Hr.Ms. Kortenaer.

Verder konden de schepen zich bekwamen in het uitvoeren van een walbombardement met het scheepskanon op het eiland Vieques. Na de harpoon lancering op 26 mei verliet Hr.Ms. Kortenaer het eskader en keerde terug naar Willemstad.

Het eskader bezocht eerst nog San Juan op Puerto Rico. De haven werd niet groot ceremonieel binnen gevaren. Het bezoek stond in het kader van "500 jaar Columbus" en een Holland-promotieweek.

Na een laatste korte oefenperiode nabij Puerto Rico met een Amerikaanse onderzeeboot werd koers gezet naar Willemstad op Curaçao. De fregatten meerden af midden in de Annabaai, op een steenworp afstand van de bekende pontjesbrug, voor een lang pinksterweekeinde.

Op 10 juni vertrok liet eskader in gezelschap van het nieuwe stationsschip Hr.Ms. Philips van Almonde via de Windward Passage en Old Bahama Channel naar de oefengebieden voor de kust van Florida en Virginia. Hier volgden twee weken met geavanceerde oefeningen met Amerikaanse gevechtsvliegtuigen, onderzeeboten en ondersteuning van een detachement van twee Nederlandse Orions, opererend vanaf Jacksonville.

In het kader van zijn taken als stationsschip beoefende Hr.Ms. Philips van Almonde het aan boord gaan en onderzoeken van een contrabande vervoerende koopvaarder. Hr.Ms. Zuiderkruis speelde deze laatste rol met veel verve.

De oefening werd drie dagen onderbroken voor een bezoek aan de zonovergoten haven van Fort Lauderdale, waarna Hr.Ms. Philips van Almonde met een originele Sailpast afscheid nam van het eskader om terug te keren naar het Caribisch gebied.

Na een lange aanloop via Chesapeake Bay meerde het eskader midden in de stad Baltimore af. De organisatie Operation Sail verzorgde in het kader van dit bezoek tal van activiteiten. De Economische Voorlichtingsdienst (EVD) organiseerde tijdens de officiële ontvangstreceptie aan boord van Hr.Ms. Tromp een presentatie van Nederlandse bedrijven op de langs zij afgemeerde Hr.Ms. Van Kinsbergen. Mede door de gunstige ligging en het aangename weer werden beide schepen tijdens het Open Huis door een recordaantal van zo'n 24.000 mensen bezocht.

Met zijn uitstekende sportieve en culturele evenementen bood Baltimore voor de bemanningen vele mogelijkheden tot ontspanning. Daarna werd afscheid genomen van deze haven om via de Delaware Bay op te stomen naar Boston.

Met Boston was de laatste buitenlandse haven van deze reis bereikt. Ook hier verzorgde de EVD de bedrijvenpresentatie. Na het vijfdaagse bezoek

vertrokken de schepen op 6 juli naar zee voor de oversteek naar Den Helder. Twee dagen lang werd het eskader geplaagd door hardnekkige mistvelden bij Newfoundland. Op 15 juli keerde het eskader, na 85 dagen, terug in Den Helder.

Na drie weken onderhoud vertrok het schip begin augustus naar het Skagerrak voor oefeningen onder leiding van de commandant van de FREGRON. Aan boord bevonden zich achttien officieren van de Hogere Defensie Leergangen.

Na een week oefenen keerde het weer terug naar Den Helder en maakte de bemanning zich gereed voor de oefening JMC 92/3. In deze periode kregen familieleden en bekenden de gelegenheid om het schip te bezichtigen en op 22 oktober mee te varen.

Daarna vertrok het schip naar Rosyth om het Britse vliegsquadron 819 te embarkeren. In de week vóór binnenkomst werden oefeningen gehouden onder leiding van CFREGRON. De JMC-oefening zelf had voor de Zuiderkruis vanwege het slechte weer slechts een beperkte oefenwaarde. Niet meer dan een enkele BOZ-operatie en af en toe een vliegoperatie kon worden uitgevoerd.

Na het vliegdetachement in Rosyth af te hebben geleverd, vertrok het schip weer naar Den Helder, waar op 18 november werd afgemeerd. Na vijf weken van onderhoud aldaar ging de bemanning met winterverlof.

Havenbezoeken:

Land	Plaats	Van	Tot
Schotland	Rosyth	28 februari 1992	2 maart 1992
Noorwegen	Trondheim	16 maart 1992	16 maart 1992
Portugal	Ponta Delgada	7 mei 1992	8 mei 1992
Puerto Rico	Roosevelt Roads	15 mei 1992	18 mei 1992
Virgin Islands	St. Croix	22 mei 1992	25 mei 1992
Puerto Rico	San Juan	29 mei 1992	1 juni 1992
Curaçao	Willemstad	5 juni 1992	10 juni 1992
USA	Fort Lauderdale	19 juni 1992	22 juni 1992
USA	Baltimore	25 juni 1992	29 juni 1992
USA	Boston	1 juli 1992	6 juli 1992
Schotland	Rosyth	4 november 1992	7 november 1992
Schotland	Rosyth	17 november 1992	17 november 1992